

Zaključci s Okruglog stola *Pravne implikacije prekograničnog kretanja djece*

Jean Monnet katedra za prekogranično kretanje djeteta u EU
22. veljače 2017., Pravni fakultet Osijek

Uvod

- Glavni cilj Jean Monnet katedre za prekogranično kretanje djeteta u EU je pružanje kvalitetne nastave i obrazovanja u širokom rasponu tema koje se vežu uz prekogranično kretanje djeteta u EU. Paralelno s nastavom i izvan nastavnim aktivnostima provodit će se znanstvena istraživanja na projektom definiranim područjima. Rezultati projekta bit će utemeljeni na doktrini, praktičnim problemima i praksi.
- Aktivnosti Jean Monnet katedre govore u prilog sustavnog i temeljitog izučavanja pitanja zaštite prava djece i obitelji na Sveučilištu u Osijeku.
- Svrha Okruglog stola je identificiranje poteškoća s kojima se u prekograničnom kretanju djece susreće u praksi, koje će odrediti smjer daljnjeg znanstvenog rada u okviru Katedre.
- Okrugli stol moderirali su nastavnici uključeni u znanstveni tim Katedre: izv.prof.dr.sc. Mirela Župan, izv.prof.dr.sc. Branka Rešetar, izv.prof.dr.sc. Mario Vinković, doc.dr.sc. Tunjica Petrašević, doc.dr.sc. Dunja Duić, doc.dr.sc. Paola Poretti i doc.dr.sc. Igor Vuletić.
- Na Okruglom stolu govorili su Jasna Palić Babić, voditeljica Službe za međunarodnu suradnju u području zaštite djece i koordinaciju sustava socijalne sigurnosti, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku; Mitre Georgiev, Kuća ljudskih prava; Lejla Šehić Relić, Volonterski centar Osijek; Tomislav Ramljak, predsjednik Centra za nestalu i zlostavljanu djecu; Ivan Sarić, pravni savjetnik, Hrvatska udruga poslodavaca; Miroslav Jukić, sudac, Županijski sud u Osijeku; Tatjana Varžić, sutkinja, Općinski sud u Osijeku i Marijana Šego, posebna skrbnica, Centar za posebno skrbništvo.

Institucionalizirani sustav podrške.

- Ministarstvo za demografiju, obitelj mlade i socijalnu politiku Središnje je tijelo za postupanje po određenim konvencijama i uredbama EU u području međunarodne zaštite djece (Uredba 4/209, Uredba 2201/2003, Haška konvencija iz 1980, Haška konvencija iz 1996, Haška konvencija iz 2007, Haška konvencija iz 1993, Haški protokol iz 2007 te Konvencija Vijeća Europe o ostvarivanju kontakata).
- Važno je podizati svijest o nužnosti primjene međunarodnih ugovora. Ključna je edukacija stručnjaka uključenih u sustav međunarodne zaštite.
- Značajan napredak u radu Središnjeg tijela zabilježen je u primjeni Uredbe 4/2009. Hrvatsko Središnje tijelo ostvaruje dobru suradnju sa Središnjim tijelima drugih država članica. Prednosti uspostavljenog sustava su: uklanjanje potrebe putovanja podnositelja zahtjeva u inozemstvo tj. zamoljenu državu članicu; mogućnost podnošenje zahtjeva za posebne mjere i mogućnost postizanja sporazumnih rješenja.
- Praksa je pokazala kako Središnja tijela stranih država članica daju široku podršku podnositeljima zahtjeva iz Republike Hrvatske. Za ostvarivanje određenih prava u inozemstvu često je propisan kratak rok, stoga zastupnici stranaka u predmetima te vrste trebaju voditi računa o žurnoj naravi tih predmeta.

Djeca azilanti – spajanje obitelji – nevladin sektor

- Kuća ljudskih prava mreža je sastavljena od 6 organizacija civilnog društva koje obuhvaćaju različite aspekte ljudskih prava. Njezina osnovna zadaća je edukacija i monitoring. Kuća ljudskih prava kontakt je Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA).

- Uloga organizacija civilnog društva iznimno je važna, a očituje se kroz: istraživanje, zagovaranje, monitoring i edukaciju.
- Trenutno najproblematičnije aspekt međunarodne zaštite djece odnosi se na djecu azilante. Problemi koji se javljaju na tom području su: utvrđivanje dobi djeteta, postavljanje posebnog skrbnika djetetu, detencija djeteta i integracija djeteta. U postupcima utvrđivanja dobi djeteta značajno je osigurati zaštitu dostojanstva djeteta. Značaj posebnog skrbnika očituje se kroz upoznavanje djeteta s pravima i obvezama koje ima. Djeca ni u kojem trenutku ne bi trebala biti u detenciji. Istraživanja su pokazala kako detencija negativno utječe na mentalno zdravlje djeteta, posebice kod djece iz ratom zahvaćenih područja. Udomljavanje predstavlja adekvatan način zbrinjavanja djece dok se integracija najbolje provodi kroz edukaciju.
- Volonterski centar Osijek bio je iznimno aktivan tijekom izbjegličke krize na lokacijama u Opatovcu i Slavenskom brodu. Centar je i dalje aktivan u radu s djecom zatečenom bez pratnje smještenom na području Republike Hrvatske te provodi socijalne aktivnosti u prihvatilištu u Kutini.
- Republika Hrvatska još uvijek nema utvrđeni sustav institucionalizirane podrške za situacije proizašle iz izbjegličke krize.
- Za postizanje integracije nije dovoljna samo institucionalizirana i pravna podrška već je potrebno djelovati i na lokalnim razinama. Na područjima gdje su smještena djeca bez pratnje potrebno je osnovati radne skupine i savjete.
- Aktivnosti Centra za nestalu i zlostavljaju djecu su promicanje, razvoj i unapređenje zdravlja i kvalitete života djece i mladih; prevencija svih oblika zlostavljanja i zanemarivanja, sigurnost djece i mladih na internetu; pružanje socijalnih usluga; prevencija nestanka djece i mladih te općenito fenomen nestale djece.
- Trenutno je u RH smješteno oko 30 djece zatečenih bez pratnje. Obično smještena u domovima te ne pohađaju školu. Nužno je razvijati aktivnost udomiteljstva za djecu zatečenu bez pratnje. U postupanju u situacijama koje uključuju djecu bez pratnje Republika Hrvatska u prosjeku kasni 2 godine.
- Sredstva za provedbu politike azila postoje na razini EU i Republika Hrvatska ih treba iskoristiti. U tu svrhu potrebno je dobro se organizirati i koordinirati aktivnosti. Primjeri dobre prakse mogu se vidjeti na primjerima Austrije, Švedske i grada Hamburga.
- Kao posljedica izbjegličke krize, sve će više rasti tenzije isto kao i govor mržnje te ksenofobija. U tom smislu nužna je integracija.
- Prema podatku kojim raspolaže Ured pravobraniteljice za djecu u RH je trenutno smješteno 25 djece zatečenih bez pratnje. Kod uključivanja djece migranata u obrazovni sustav pojavljuje se problem jezične barijere.

Zaštita djece mladih radnika

- Na držanoj razini ne poduzimaju se odgovarajuće aktivnosti glede zapošljavanja mladih osoba. Nema političke volje za rješavanje problema nezaposlenosti mladih.
- Uobičajeni su odlasci poslodavaca iz Republike Hrvatske s obzirom na jako velika davanja na plaću (brutto) u odnosu na druge države članice EU.
- Iznimno je značajno pružanje odgovarajućeg obrazovanja. Uočeno je kako u Republici Hrvatskoj nema radne snage koja je obrazovana za postojeća radna mjesta, što je rezultat loših obrazovnih programa.
- Studentska praksa, ostvarena u suradnji Hrvatske udruge poslodavaca s Ekonomskih fakultetom, pokazala je jako dobre rezultate. Riječ je o dobrovoljnim studentskim praksama za kojima je potražnja velika.

Pravosuđenje u kaznim stvarima

- Najučestaliji delikti u odnosu na djecu su povreda prava na uzdržavanje, nasilje nad djecom te spolni delikti. Za takva kaznena djela se bez izuzetka izriču bezuvjetne kazne zatvora. Izriču se duge kazne zatvora, i to do 12 godina kazne zatvora. Takve kazne su primjerene budući da se radi o djelima s teškim i trajnim posljedicama.
- Aktualna migracijska kriza stvorit će puno prostora za kriminalne radnje. Od institucija se očekuje odgovarajuće djelovanje.

Pravosuđenje u građanskim stvarima

- U prvostupanjskim postupcima koji uključuju djecu stranke se upućuju u CZSS, u cilju postizanja sporazumnog rješenja. U tim postupcima značajna je uloga posebnog skrbnika. Uobičajeno je izbjegavanje ispitivanja djeteta u sudnici. Suci se u presudama u pravilu pozivaju na odredbe Konvencije za zaštitu djeteta. U cilju ubrzanja postupka nisu rijetke situacije u kojima se osigurava zamolbeno saslušavanje stranke na drugom sudu (zatvorenici ili sezonski radnici).
- Kod međunarodnih predmeta vezanih uz određivanje ostvarivanja prava na kontakte, postoje situacije u kojima se datumi ročišta prilagođavaju strankama koje borave u inozemstvu (zakazuju se najčešće oko blagdana). U predmetima ostvarivanja prava na uzdržavanje uobičajeno je da sud zatraži dostavu podataka o primanjima stranke koja boravi u inozemstvu.
- Osjetljivi su predmeti u kojima je dijete odvedeno u inozemstvo od strane jednog roditelja bez suglasnosti drugog roditelja. Česti su slučajevi u kojima roditelj traži dozvolu za odlazak u inozemstvo, najčešće zbog ekonomskih razloga, a drugi roditelj se protivi tome. Slučajevi su to u kojima se otvara pitanje slobode rada i egzistencije jednog od roditelja.
- Suci imaju mogućnost uvida u postupanje drugih sudova u RH i EU u međunarodno obilježenim obiteljskim predmetima putem EUFam's baze nacionalnih presuda koja je javno dostupna na internetu. Također, suci imaju mogućnost uvida u presude hrvatskih sudova putem intraneta.
- Akademska zajednica nailazi na poteškoće prilikom prikupljanja sudske prakse nužne za znanstveno djelovanje. Ističe se problem neobjavlivanja presuda na e-oglasnim pločama od strane pojedinih općinskih sudova u RH te loše iskustvo u suradnji sa sudovima glede pribavljanja sudske prakse u svrhu istraživanja. Dostupnost sudske prakse, a time i statistike, omogućila bi lakše identificiranje problema te njegovu dodatnu znanstvenu obradu.
- Posebni skrbnici zastupaju djecu u svim sudskim postupcima te je kao takvo regulirano ObZ-om.
- Posebni skrbnik zastupa volju djeteta. Posebni skrbnik sucu prenosi što dijete misli i osjeća. Kad se mišljenje djeteta ne slaže s njegovim najboljim interesom posebni skrbnik ne poduzima konkretne radnje.

